

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1183696/7

בבית הדין הרבני האזורי אשקלון

לפני כבוד הדיינים:

הרב ישי בוכריס, הרב בן ציון ציוני, הרב עודד מכמן

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד ערן שלו)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד נתנאל מויאל)

הנדון: קביעת סמכות בתביעת רכוש

פסק דין

בפני ביה"ד הכרעה בדבר סמכותו לדון בחלוקת הרכוש.

הצדדים נישאו זל"ז ביום 27.6.2007. ולהם שלושה ילדים.

בתאריך 18.7.18 פתח הבעל הליך יישוב סכסוך בביה"ד הרבני. הליך שהסתיים בהודעת יחידת הסיוע שע"י ביה"ד בתאריך 17.9.18.

בעיצומו של הליך יישוב הסכסוך, ביום 12.8.18 פתחו הצדדים תיק אישור הסכם גירושין והגישו הסכם גירושין חתום ע"י שניהם בו נכלל נושא הרכוש. כן בקשו זירוז הליכים לאישור ההסכם בביה"ד. במסגרת תיק זה - אישור הסכם - התקיים דיון ביום 19.8.18 על הסכם הגירושין בו עלה נושא הרכוש. בדיון עלו חילוקי דעות בין הצדדים וביה"ד החליט כי עליהם לגבש הסכמות ביניהם.

ביום 6.9.18 האשה פתחה הליך צו הגנה בביה"ד בעקבות תקיפה שאירעה לטענתה ביום 31.8.18, בעקבותיה הגישה תלונה במשטרה. במסגרת הליך זה - צו הגנה - קיים ביה"ד דיון ביום 4.10.18 בו נדונו בהרחבה חילוקי הדעות בנושא הרכוש ותנאי ההסכם. ענין צו ההגנה לא נדון כלל. ביה"ד החליט ביום 9.10.18 כי:

"בית הדין סבור שלנוכח הטענות החמורות בין הצדדים אין מנוס מגירושין בהקדם והדבר ייטב לכולם. על כן בית הדין ניהל שיח עם הצדדים בעניין ההסכם, הצדדים גם ניהלו משא ומתן ממושך ביניהם, ולאחר שהוסכם על מתווה הצדדים יכינו הסכם מוקלד ומסודר כראוי ויגישוהו לאישור.

בית הדין קבע מועד נוסף לדיון ביום ראשון 14.10.18 בשעה 10:15 לצורך אישור ההסכם. לאחר אישור ההסכם בית הדין יקדם את הליך סידור הגט.

בהסכמת הצדדים צו ההגנה יהיה בתוקפו עד לדיון הבא."

בינתיים, פתחו הצדדים זה כנגד זה מספר הליכים, תוך שהם מדלגים מערכאה לערכאה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאחר בקשת צו ההגנה ביקשה האשה מביה"ד בתאריך 17.9.18 סעד זמני דחוף למזונות ילדים ולאחר מכן פתחה תיק בנושא.

בתאריך 19.9.18 תבע הבעל תביעה למשמורת בבימ"ש לענייני משפחה.

בתאריך 7.10.18 פתח תיק מורדת בביה"ד.

בתאריך 14.10.18 בשעה 08:54 הגיש הבעל תביעת פירוק שיתוף לביה"ד הרבני. בשולי כתב התביעה, בסעיפים 24-25 הוא מסכם כי:

"לביה"ד הסמכות העניינית והמקומית לדון בתביעה. אשר על כן מתבקש ביה"ד הנכבד להורות כדלקמן:

לזמן את הנתבעת לדין ולאזן המשאבים שלא מחצה על מחצה אלא ע"פ הדין העברי החל במקרה של בגידת האשה...

להורות, ולשם כך ליתן את כל הסעדים הנדרשים לשמירת זכויותיו של התובע עד לביצוע פירוק השיתוף בכספים ע"י איזון משאבים סופי ע"י ביה"ד נכבד זה.

למנות אקטואר אשר יגיש חוות דעת אקטוארית ביחס לעסקיה של הנתבעת וכן יציין איזון המשאבים של זכויות הצדדים".

הדיון שנקבע ליום 14.10.18 במסגרת צו ההגנה התקיים במועדו, אליו הופיעו הצדדים וב"כ. בפתח הדיון עלה נדון הסכמות הצדדים בהסכם הגירושין. ביה"ד הבהיר לב"כ האיש כי לא קיימת תביעת גירושין בפניו ולכן הוא נעדר סמכות בנושא הרכוש:

ביה"ד: הגעתם להסכמות?

ב"כ הבעל: לא. הוגשה כתב תביעה לפירוק שיתוף לפי הדין העברי.

ביה"ד: האם אתה מעניין שפירוק שיתוף ידון כאן?

ב"כ האישה: כרגע לא.

ביה"ד: הסמכות של ביה"ד מוגבלת. אין תביעת גירושין בביה"ד.

ב"כ הבעל: תוגש.

ביה"ד: אין הסכם ואין תביעת גירושין חוץ מצו הגנה אין לנו סמכות.

ב"כ הבעל: מאי נפקא מינה שאחרי הדיון תוגש תביעת גירושין.

ואכן, לאחר הדיון בשעה 11:21 הגיש הבעל תביעת גירושין בביה"ד במסמך בקשה בודד בזה הנוסח: "תביעת גירושין לכרוך את כל התיקים (מורדת ופירוק שיתוף)".

לאחר מכן, ביום 16.10.18, הגיש תביעת גירושין שכותרתה "תביעה לגירושין - כרוך בתביעת רכוש ובתביעת מורדת", ובה מפרט את עילתו ומבקש להתגרש ולפטור עצמו מחיוב הכתובה. בפתח כתב התביעה מציין האיש כי היא "לשם הפרוצדורה המשפטית בלבד", שכן הוגשה כבר תביעה זו.

ביום 28.10.18, לאחר שהגיש תביעת משמורת בביה"ד, הגיש את תביעת הגירושין בשלישית, שכותרתה: "כתב תביעה מתוקן לגירושין כרוך בתביעת רכוש מורדת ומשמורת קטינים וסדרי ראייתם".

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כאמור, ביום 28.10.18 הגיש הבעל תביעת משמורת והסדרי ראייה לביה"ד הרבני. בתאריך 1.11.18 התקבלה תגובת האשה ובה מבקשת לדחות על הסף את תביעת האיש. לטענתה, האיש הגיש תביעה זהה ביום 17.9.18 לבימ"ש לענייני משפחה באשדוד ומנהל הליכים במקביל. בתגובה ביקש האיש לבטל את ההליך בביה"ד הרבני והודיע כי ינהל את טיעונו במסגרת תביעת האשה בבימ"ש לענייני משפחה.

הליך הרכוש בבימ"ש

ביום 6.11.18 הגישה האשה תביעה רכושית לביהמ"ש לענייני משפחה באשדוד. שם מתנהלים חילופי כתבים אודות הסמכות, תוך שביה"ד הרבני מבהיר כי תיק הרכוש עודנו פתוח בפניו.

ביום 21.11.18 התגרשו הצדדים ללא הסכם. בדיון עלה נושא הסמכות. כך בפרוטוקול הדיון:

ביה"ד: כתובה לא מדברים, מזונות ביה"ד יקבע. לא פוגעים בילדים. בעניין חלוקת הרכוש.

ב"כ האישה: אני מוכן למשא ומתן אבל לא לקבלת סמכות ביה"ד.

ב"כ הבעל: קרו מספר טעויות מהאישה וכתבה שכרכה את סמכות הרכוש גם בכתביה.

...

ביה"ד יוצא לשיח מחוץ לפרוטוקול הדיון וזאת על מנת לנסות לגשר בין הפערים. אין בשיח הזה משום קבלת סמכות ביה"ד בכל ענין שנטען לגביו טענת חוסר סמכות.

ביום 12.2.19 החליטה שופטת ביהמ"ש לענייני משפחה כי: "לאחר העיון... ולאור החלטת ביה"ד הרבני כי תיק הרכוש נותר על כנו ולא נסגר כאשר דיון קבוע ליום 24.2.19 מצאתי לברר הבקשה בקדם המשפט במסגרתו תשמענה טענות הצדדים. אם וככל שתתקבל החלטת ביה"ד הרבני בענין סמכותו העניינית לברר תביעת הרכוש המונחת לפניו, ב"כ הצדדים ימציאו לתיק עותק מהחלטת ביה"ד הרבני".

למרות בקשת האשה לדחות את מועד הדיון שנקבע להם בביה"ד עד להכרעת בימ"ש בנושא הסמכות, הדיון, שנסב על שאלת סמכות ותנאי הכריכה, התקיים במועדו - 24.2.19.

כך בפרוטוקול הדיון:

ב"כ הבעל: אם ביה"ד יראה שלא לדון בעברי אנו נסכים להחלטת ביה"ד. בקשנו מביה"ד לדון אנו לא כופים.

ביה"ד לב"כ הבעל: אין לנו סמכות שיפוטית לדון בדיון העברי ללא הסכמת הצדדים.

ביה"ד החליט על הגשת סיכומים.

בתאריך 24.3.19 התקבלו סיכומי האשה. בתאריך 31.3.19 התקבלו סיכומי האיש.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

טענות האשה

עמדת האשה כי ביהמ"ש לעניני משפחה, בפניו הוצגה שאלת הסמכות ראשונה, הוא הערכאה המוסמכת להכריע בדבר הסמכות.

לגופן של דברים עמדת האשה כי ביה"ד נעדר סמכות מלדון ולהכריע בתביעה הרכושית מהטעמים דלהלן:

האיש בכתב התביעה דרש לדון ע"פ הדין העברי ללא הסכמת האשה וב"כ. ביה"ד מנוע מלדון ע"פ המשפט העברי ע"פ פסיקת בג"ץ, משכך לא עומדת בפניו כלל תביעה זו.

חסרים תנאי הכריכה בתביעה הרכושית: בעת הגשת התביעה הרכושית לא היתה תביעת גירושין. גם הכריכה שבוצעה לאחר מכן, נעשתה ע"י מסמך בודד המציין כי קיימות תביעות רכוש.

כתב התביעה לגירושין חסר תום לב ונועד לחסום את האשה מלהגיש תביעותיה בביהמ"ש. חוסר תום לב וכנות בתביעת הבעל ניכרים מהעובדה שהבעל מנהל הליך משמורת מקביל בביהמ"ש לעניני משפחה. מכאן גם מוכיח ב"כ האשה כי חסרה כוונה לחיסול כל התביעות בערכאה אחת, מה שעומד מאחרי עקרון הכריכה, ומכאן שכל כוונתו בתביעה לחסום את האשה מלתבוע את תביעותיה בביהמ"ש לעניני משפחה.

את חוסר הכנות מבקש ב"כ האשה להוכיח מתביעתו להכריז על האשה כמורדת ומהצבת תנאים למתן הגט.

בנוסף, כתב התביעה לא מציין את זכויותיו של הבעל בהתאם לדרישות שנקבעו בפסיקה. האיש פירט בתביעתו את דירת המגורים, חובות משותפים, מוניטין וזכויות עסק האשה והשמיט כספים שצבר, מוניטין שצבר, כלי רכב על שמו וזכויותיו הצבורות בפנסיה קופות גמל וקרנות השתלמות ועוד.

טענות האיש

עמדת האיש כי התביעה הרכושית נמצאת בסמכות ביה"ד הרבני.

התביעה הרכושית אותה הגיש הבעל לביה"ד הרבני קדמה לתביעת הרכוש שהגישה האשה בביהמ"ש לעניני משפחה. התביעה הרכושית הוגשה בכרוך לתביעת הגירושין לאחר שהוגשה זו.

האשה הסכימה לסמכות ביה"ד מאחר ולא התנגדה לסמכותו בהזדמנות הראשונה. יתירה מזו, בכתב התביעה למזונות הילדים אותו הגישה האשה לביה"ד הרבני מפורטים פרטי הרכוש ויכולתו הכלכלית של הבעל ויש לראות בכך הסכמה ואף כריכת נושא הרכוש. נושא הרכוש אף עלה בהרחבה בדיון אישור הסכם הגירושין.

אין לראות בבקשת הבעל לדון ברכוש ע"פ דיני המשפט העברי כהתנאה לדון ע"פ דין תורה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

על טענת חוסר הכנות בניהול הליך מקביל בביהמ"ש משיב הבעל כי הליך המשמורת אותו ניהל הבעל בין כותלי ביהמ"ש לעניני משפחה היה במסגרת תגובות ובקשות להליך אותו נהלה האשה שם, ולא הליך מיוזמתו.

הכרעה

ראשית - בענין הערכאה לה נתונה ההכרעה על הסמכות, מעיון בנתונים שהובאו לעיל הרי שעלתה שאלה זו בפני ביה"ד בדיון שהתקיים ביום 21.11.18. בהתאם לפסיקה - יופנה לבג"ץ 8497/00, וכך אכן ניכר מנוסח החלטת ביהמ"ש לעניני משפחה מיום 12.2.19 המובאת לעיל, ולכן ביה"ד קובע כי ההכרעה בסמכות נתונה לביה"ד הרבני.

ולגופה של הכרעה, הן אמת שתביעתו הרכושית של האיש, על שלל צורותיה השונות והנישנות, קדמה לתביעתה הרכושית של האשה בביהמ"ש לעניני משפחה, ונדגיש - בין בהליך אישור הסכם הגירושין ובין בתביעה הרכושית גופה. זאת ועוד, אין צורך לכריכה בהליך פורמאלי ע"י פתיחת תיק ויכולה תביעת רכוש להיכרך במהלך דיון, יופנה לפס"ד ביה"ד ירושלים 7529-23-2, ולכן היה הדין נותן לפי סדרי הדין והתקנות וסדרי קדימות התביעות, שהסמכות נתונה בידי ביה"ד הרבני, ראה בג"ץ 58/08.

למרות האמור ביה"ד סבור כי מניסוחו של ב"כ האיש, הן בכתב התביעה והן בדיונים בביה"ד כי הגדרת תביעתו הרכושית היא לפי הדין העברי בהתאם להלכות מורדת. יופנה לכתב התביעה: "לזמן את הנתבעת לדין ולאזן המשאבים שלא מחצה על מחצה אלא ע"פ הדין העברי", עוד יופנה לציטוט פרוטוקול הדיון מיום 14.10.18: "הוגשה כתב תביעה לפירוק שיתוף לפי הדין העברי", וכן בדיון מיום 24.2.19. ואכן כך העיר ביה"ד בהזדמנויות אלו, כי מסיבה זו מנועה ממנו הסמכות בנושא הרכוש.

ע"פ האמור בסעיף 9 לחוק שיפוט בתי הדין הרבניים וכן סעיף 13(ב) לחוק יחסי ממון לפיו: "בענין שחוק זה דן בו ינהג גם בית דין דתי לפי הוראות חוק זה, זולת אם הסכימו בעלי הדין לפני בית הדין להתדיין לפי הדין הדתי", תביעה מסוג זה טעונה הסכמת שני הצדדים, ומשנעדרת הסכמה זו, הרי שאין בסמכותו של ביה"ד לדון ולהכריע בתובענה. יופנה לבג"ץ 1000/92 בבלי נ' ביה"ד הגדול, ואין כאן המקום להאריך.

משכך, אין לראות בתביעת הרכוש של הבעל כמונחת על שולחן ביה"ד, גם כיום.

למעלה מן הצורך, לנוכח הנטען יובהר כי אין לראות בפירוט כושר השתכרות הבעל והרצאת רכושו במסגרת תביעת המזונות של האשה כהסכמה מצידה לסמכותו של ביה"ד בנושא הרכוש. ובודאי האמור נכון נוכח התנגדות האשה לסמכותו של ביה"ד המתועדת בפרוטוקולים.

עוד יצויין כי הליכים במסגרת צו הגנה או במסגרת סעד זמני דחוף אינם מקנים סמכות לערכאה בו נדון הצו, וכפי שהעיר ביה"ד בדיון 14.10.18 – צוטט לעיל.

לאחר קביעה זו הרי שמתיתר הצורך להשיב אודות כנות הכריכה ותנאיה.

לפי הנתונים שבידיו ולאור האמור ביה"ד קובע כי נטולה ממנו הסמכות לדון בתביעה זו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ההחלטה מותרת לפרסום לאחר השמטת פרטי הזיהוי של הצדדים.

ניתן ביום כ"ה בניסן התשע"ט (30.4.2019).

הרב עודד מכמן

הרב בן ציון ציוני

הרב ישי בוכריס